

विषय : नागरिकांची सनद.

मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

सूची

अ.क्र.	तपशील	पृष्ठ क्रमांक
१.	प्रस्तावना	२
२.	बांधिलकी व नागरिकांची जबाबदारी.	२
३.	वास्तुशास्त्रीय शाखेची रचना, कार्यपध्दती.	३
४.	कार्यपूर्तीचे वेळापत्रक, माहितीची सुलभता व खाजगीकरण.	४
५.	गाऱ्हाण्यांचे निराकरण, सनदेचा आढावा व जन सामान्यांची छाननी.	५
६.	सनदेची अमंलबजावणी.	५
७.	परिशिष्टे.	६

प्रस्तावना.

महाराष्ट्र शासनाचा सार्वजनिक बांधकाम विभाग हा सुमारे १५० वर्षांहून जास्त अशी गौरवशाली परंपरा असलेला महत्वाचा विभाग असून मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई याचे कार्यालय ही या विभागाची एक शाखा आहे. मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई याचे कार्यालय नागरीकांना खालील सुविधा पुरविण्यास बांधील आहे. ही बांधिलकी मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई हे कार्यालय या सनदे द्वारे जाहीर करित असून ती स्वीकारित आहे. वास्तुशास्त्रीय तत्परतेने सौजन्य पूर्वक व समान पूर्वक वागणूक उपलब्ध व्हाव्यात हा दृष्टीकोण ही सनद तयार करताना नजरे समोर ठेवला आहे.

१. शासकीय इमारतींची (कार्यालयीन तसेच निवासी इमारती) नवीन बांधकामे वास्तुशास्त्रीय दृष्ट्या उत्तम गुणवत्तेची हवेशिर, सुरक्षित अत्यावश्यक सुविधायुक्त, सौंदर्यपूर्ण व सभोवतालाचा परिसर सुशोभित करणारी अशी करणे.
२. सार्वजनिक बांधकाम विभागातर्फे बांधण्यात येणाऱ्या व इतर सर्व शासकीय विभागांच्या इमारतींकरिता वास्तुशास्त्रीय संकल्पन व बांधकामाकरिता आराखडे पुरविणे व वास्तुशास्त्रीय सल्ला देणे.
३. मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई याचे कार्यालय व त्यांच्या अधिपत्याखाली प्रादेशिक विभागीय कार्यालयांना आय.एस. ओ-१००१/२००० प्रमाणपत्र प्राप्त करून घेणे
४. सर्व कार्यालयातून कर्मचारी वर्गाची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या फलकावर जाहीररित्या प्रदर्शित करणे.
५. माहितीचा अधिकार अधिनियम अंतर्गत मागितलेली माहिती संबंधितांना विहित मुदतीत उपलब्ध करून देणे.
६. कार्यालयाच्या कामकाजांत सातत्य ठेऊन व आधुनिकता आणून वास्तुशास्त्रीय कार्यालयाची लोकाभिमुखता वाढविणे.
७. नागरिकांच्या सनदेस व्यापक प्रसिध्दी देणे.
८. संगणकीकरणबाबत मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई याचे कार्यालय व त्यांच्या अधिपत्याखालील उपमुख्यवास्तुशास्त्रज्ञ यांची प्रादेशिक कार्यालये, तसेच मंत्रालय यांना नेटवर्कने जोडून आवश्यक माहिती उपलब्ध होण्यासाठी प्रयत्नशील राहाणे. सर्व वास्तुशास्त्रीय कार्यालयांची विविध माहिती WWW.Maha.pwd.com या वेबसाईटवर अद्यावत उपलब्ध करणे.

२) (१) बांधिलकी

वरिल सर्व वास्तुशास्त्रीय कामकाजाची कर्तव्ये पार पाडतांना मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई याचे कार्यालय व त्यांची प्रादेशिक कार्यालये,
अ) वास्तुशास्त्रीय सेवेच्या गुणवत्तेची बांधिलकी ठेवील.
ब) सौजन्यपूर्ण व मदतीची वृत्ती ठेवून कामाचा वेळेत निपटारा करण्यात प्रयत्नशील राहिल.
क) पारदर्शकता व निष्ठा ठेविल.

या साठी वेळोवेळी विविध प्रस्तावांकरिता या कार्यालयाकडून देण्यात येणाऱ्या ना हरकत प्रमाणपत्रे मिळण्यासाठीची कार्यपध्दती नागरिकांच्या, विविध विभागांच्या माहितीसाठी उपलब्ध करण्यात येईल.

(२) नागरिकांची जबाबदारी

- शासकीय अधिकारी/कर्मचारी यांचेशी नागरिकांची वर्तणूक सौजन्यपूर्वक असावी.
- नागरिकांकडून आवश्यक असलेली माहिती व कागदपत्रे पूर्णरित्या मिळावी.
- नागरिकांचा प्रतिसाद विश्वासाला मदत करणारा असावा.
- विहित केलेल्या कालावधीपेक्षा कमी कालावधीत सेवा पुरविण्याचा आग्रह धरू नये.
- नागरीकांची कायदेशीर तरतूदी, नियम, आलिखित संकेत यांचे पालन करावे.

३) **मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई व त्यांच्या अधिपत्याखालील प्रादेशिक कार्यालयांची रचना**
शासन स्तरावर मा. मंत्री (सार्वजनिक बांधकाम) मा. राज्य मंत्री (सार्वजनिक बांधकाम) यांचे अधिपत्याखालील विभागाचे दोन सचिव {(सचिव रस्ते व सचिव बांधकामे) } हे सर्वोच्च प्रशासकिय अधिकारी आहेत.

मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे कार्यालय हे सार्वजनिक बांधकाम विभागाची एक शाखा असून या कार्यालयामार्फत बांधण्यात येणाऱ्या इमारतींच्या प्रकल्पासंबंधीत प्रामुख्याने आराखडे, प्रस्ताव तयार करण्याची कामे केली जातात. तसेच सर्व प्रकारच्या वास्तुशास्त्रीय बाबीसंबंधी शासनास सल्ला देणे ही कामे केली जातात.

मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना वरील प्रमाणे आपले कामकाज बघता यावे म्हणून त्यांचे अधिपत्याखालील पुणे, औरंगाबाद, व नागपूर येथे उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञांची प्रादेशिक विभागीय कार्यालये कार्यरत आहेत. त्याच प्रमाणे कोकण विभागांकरिता उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञांचे एक पथक कार्यरत आहे. मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्या अधिपत्याखालील काम करणाऱ्या तांत्रिक अधिकारी/कर्मचारी वर्गाची पद रचना पुढील प्रमाणे आहे.

- मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, (वर्ग-१) विभाग प्रमुख.
- उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, (वर्ग-१) प्रादेशिक कार्यालय प्रमुख.
- वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ, (वर्ग-१) पथक प्रमुख.
- वास्तुशास्त्रज्ञ, (वर्ग-१)
- कनिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग-२)
- सहाय्य निष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग-३)

वरील पद रचनेनुसार मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, व त्यांच्या अधिपत्याखालील उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञांना त्यांचे तांत्रिक कामकाज सुरळीत होण्याच्या दृष्टीने जिल्हेनिहाय कामाचे वाटप व कामकाज पाहाण्याकरिता वास्तुशास्त्रीय पथके निर्माण करण्यात आली आहेत व त्याप्रमाणे पथकाचा ढांचा पुढील प्रमाणे आहे.

वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग-१) पथक प्रमुख

वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग-१)	वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग-१)
↓	↓
कनिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग-२)	कनिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग-२)
↓	↓
सहाय्य निष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग-३)	सहाय्य निष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग-३)

मुंबई कार्यालय :

वरील पथकाच्या ढाच्यानुसार मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई कार्यालयात मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, व त्यांच्या अधिपत्याखालील उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, मुंबई (कोकण विभाग,) यांच्या पथकासह एकूण ५ पथके कार्यरत असून त्यांच्या कामाचे वाटप पुढील प्रमाणे करण्यात आले आहे.

● पथक -१ कार्यक्षेत्र कामकाज.

- अ) मुंबई शहर येथील बांधकामे राजभवन व ऐतिहासिक दृष्ट्या महत्वाच्या इमारतींचे बांधकाम नुतनीकरण इत्यादी.
- ब) शासनाने भाडेपट्ट्याने दिलेल्या जमिनीवर बांधकामाच्या इमारतींच्या प्रस्तावाची छाननी व मंजूरी.
- क) छाननी समितीचे प्रस्ताव.
- ड) मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ,यांनी वेळोवेळी सोपविलेली कामे.

● पथक - २ कार्यक्षेत्र कामकाज.

- अ) आहरण व संवितरण अधिकारी
- ब) औरंगाबाद व नाशिक प्रादेशिक विभागातील ५००० चौ.मि.क्षेत्रफळावरील कामे.
- क) उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, औरंगाबाद यांच्या अधिपत्याखालील औरंगाबाद व नाशिक विभागातील कामे.
- ड) छाननी समितीचे प्रस्ताव.
- ई) मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ,यांनी वेळोवेळी सोपविलेली कामे.

● पथक - ३ कार्यक्षेत्र कामकाज.

- अ) नागपूर व अमरावती प्रादेशिक विभागातील ५००० चौ. मि. क्षेत्रफळाची कामे.
- ब) उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, नागपूर यांच्या अधिपत्याखालील नागपूर व अमरावती विभागातील कामे.
- क) नमुना आराखडे.
- ड) छाननी समितीचे प्रस्ताव.
- ई) मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ,यांनी वेळोवेळी सोपविलेली कामे.

● **पथक - ४ कार्यक्षेत्र कामकाज.**

- अ) कोकण व पुणे प्रादेशिक विभागातील ५००० चौ. मि. क्षेत्रफळावरील कामे.
- ब) उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, कोकण व पुणे यांच्या अधिपत्याखालील कोकण व पुणे विभागातील कामे.
- क) खाजगी करणांतर्गत बांधावयाच्या इमारतीच्या प्रस्तावाची छाननी व मंजूरी
- ड) इमारतीच्या बांधकामासंबंधी पुनर्विलोकन बैठकीचे कामकाज.
- ई) छाननी समितीचे प्रस्ताव.
- फ) मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ,यांनी वेळोवेळी सोपविलेली कामे.

● **पथक - ५ कार्य क्षेत्रकामकाज.**

- अ) उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, मुंबई यांच्या अधिपत्याखालील कोकण प्रादेशिक विभाग व मुंबई उपनगरातील ५००० चौ.मि. क्षेत्रफळापर्यंतची कामे.
- ब) आहरण व संवितरण अधिकाऱ्याचे कामकाजाचे पुनर्विलोकन करणे.
- क) शासनाने भाडेपटयाने दिलेल्या जमिनीवर बांधावयाच्या इमारतीच्या प्रस्तावाची छाननी व मंजूरी.
- ड) छाननी समितीचे प्रस्ताव.
- ई) मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ,यांनी वेळोवेळी सोपविलेली कामे.

पुणे कार्यालय :

उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग, पुणे यांच्या अधिपत्याखालील या कार्यालयात वास्तुशास्त्रज्ञांचे एक पथक कार्यरत असून या कार्यालयातर्फे पुणे विभागातील एकूण पाच जिल्यातील ५००० चौ.मि. क्षेत्रफळांपर्यंतच्या इमारतींचे संकल्पन व नमुना नकाशांवर आधारित २ कोटी रुपये अंदाजित किंमतीच्या वास्तुमांडणी /बृहत आराखडे तयार करण्याचे काम पाहिले जाते.

औरंगाबाद कार्यालय :

उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग, औरंगाबाद यांच्या अधिपत्याखालील या कार्यालयात वास्तुशास्त्रज्ञांची एकूण २ पथके कार्यरत असून या कार्यालयांतर्गत औरंगाबाद विभाग व नाशिक विभागातील एकूण १३ जिल्ह्यांतील ५००० चौ.मि. क्षेत्रफळापर्यंतच्या इमारतींचे संकल्पन व नमुना नकाशांवर आधारित २ कोटी रुपये अंदाजित किंमतीच्या वास्तुमांडणी/बृहत आराखडे तयार करण्याचे काम पाहिले जाते.

नागपूर कार्यालय :

उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग, नागपूर यांच्या अधिपत्याखालील या कार्यालयात वास्तुशास्त्रज्ञांची एकूण २ पथके कार्यरत असून या कार्यालयांतर्गत नागपूर विभाग व अमरावती विभागातील एकूण ११ जिल्ह्यांतील ५००० चौ.मि. क्षेत्रफळापर्यंतच्या इमारतींचे संकल्पन व नमुना नकाशांवर आधारित २ कोटी रुपये अंदाजित किंमतीच्या वास्तुमांडणी/बृहत आराखडे तयार करण्याचे काम पाहिले जाते.

मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई कार्यालय व या कार्यालयाच्या अधिपत्याखालील प्रादेशिक विभागातील तांत्रिक अधिकारी/कर्मचारी यांची पदनिहाय रचना दर्शविणारा वृक्ष तक्ता सोबत (परिशिष्ट अ) जोडला आहे. तसेच मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ, वास्तुशास्त्रज्ञ, कनिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ, सहाय्य निष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ यांची त्यांच्या पदनिहाय कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या बाबत माहिती सोबत स्वतंत्र जोडली आहे.(परिशिष्ट क)

४) अ) कार्यपूर्तीचे वेळापत्रक.

सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या वास्तुशास्त्रीय शाखेकडून प्रामुख्याने विविध प्रकारच्या शासकीय इमारतींचे आराखडे तयार करण्याचे काम केले जाते. सदरहू आराखड्यांचे काम विविध स्तरावर करण्यात येते व त्या करिता वास्तुशास्त्रीय शाखेकडून विविध स्तरावर विविध प्रकारची कामे करण्यात येतात. या सर्व बाबींकरिता लागणारा कालावधी, त्यास सक्षम अधिकार ईत्यादीची माहिती कार्यपूर्तीचे वेळापत्रकात (परिशिष्ट ब) नमूद केली आहे.

ब) माहितीची सुलभता.

उपरोक्त माहिती मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञांचे कार्यालय तसेच प्रादेशिक विभागिय कार्यालयात उपलब्ध होऊ शकेल.

क) खाजगीकरण.

विशेषतः शहरी भागाच्या विकास कामासाठी अर्थसंकल्पातून उपलब्ध होणारा अल्प निधी व काळाची गरज, या कारणांमुळे सार्वजनिक बांधकाम विभागाने विकास कामांमध्ये खाजगी क्षेत्राचा सहभाग 'बांधा वापरा व हस्तांतरीत करा' या तत्वावर सुरु केला आहे. या मुळे ग्रामिण भागाकडे अधिक विकास निधी उपलब्ध करणे शक्य होणार आहे. खाजगीकरणांतर्गत शासकीय इमारतींच्या संकल्पनाची / प्रस्तावाची कामे वास्तुशास्त्रीय शाखेकडून करण्यात येतात.

५) अ) गाऱ्हाणी/तक्रारी यांचे निराकरण.

कार्यपूर्तीस होणारा विलंब व अन्य कांही गाऱ्हाणी या बाबत वास्तुशास्त्रीय शाखेबाबत अथवा काही कामाबाबत असतील तर, त्यासाठी नागरिकांनी ज्या विशिष्ट कार्यालयाविरुद्ध गाऱ्हाणे /तक्रार असेल त्या कार्यालयाच्या वरिष्ठ कार्यालय प्रमुखाकडे तक्रार नोंदवावी. म्हणजे उदा. उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, यांच्या प्रादेशिक कार्यालया विरुद्ध गाऱ्हाणे/तक्रार असल्यास मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचेकडे गाऱ्हाणे मांडावे अशा गाऱ्हाणी/तक्रारींचे निराकरण वरिष्ठ कार्यालयाकडून १५ दिवसात करण्यात येईल गाऱ्हाणी/तक्रारी नोंदविण्यासाठी प्रत्येक कार्यालयात स्वतंत्र पेटी ठेवण्यात येईल.

ब) नागरिकांच्या सनदेच्या आढावा/ सिहांवलोकन.

या नागरिकांच्या सनदेच्या उपयुक्तेबाबतचा तथा परिणामकारकतेचा आढावा मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य मुंबई हे घेतील.

क) जन सामान्यांकडून सूचना.

ही नागरिकांची सनद सर्वसामान्य नागरिकांच्या छाननीसाठी नेहमीच खुली असेल व सन्माननीय नागरिकांच्या बहुमूल्य सूचनांचा गांभिर्यपूर्वक विचार करुन, त्यात वेळोवेळी सुधारणा घडवून आणता येईल. ही नागरिकांची सनद स्वतःहून कांही नवीन कायदेशीर हक्क निर्माण करीत नाही. ती ग्राहकांना म्हणजेच सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या सेवा उपभोगणाऱ्या नागरिकांना हक्क मांडण्यासाठी मदत करते.

६) नागरिकांच्या सनदेची अंमलबजावणी.

सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या वास्तुशास्त्रीय शाखेच्या या नागरिकांच्या सनदेची अंमलबजावणी दिनांक १/३/२००७ पासून करण्यास हे कार्यालय कटिबद्ध आहे.

सनदे बाबत नागरिकांच्या सूचना, प्रतिक्रियांचा यथोचित आदर करुन आवश्यक बदल करयात येतील.

वास्तुशास्त्रीय शाखा गुणवत्तेची सेवा पुरविण्याची हमी देत आहे. या शाखेच्या कुठल्याही माहितीसाठी नागरिकांना संवेदनशील सौजन्यपूर्ण व मदत करण्याच्या भावनेने वर्तणूक मिळेल. भ्रष्टाचारास आळा घालण्यात येईल तसेच नागरिकांच्या गाऱ्हाण्यांचे कालबद्ध निराकरण करण्यात येईल.

परिशिष्ट ब
कार्यपूर्तीचे वेळापत्रक

अ.क्र.	कार्यसूची	कार्यवाही करणारा सक्षम अधिकारी	कार्यपूर्तीचा कालावधी मर्यादा.
१	२	३	४
१.	इमारत बांधकाम प्रस्ताव संबंधित कार्यकारी अभियंता यांचेकडून प्राप्त झाल्यावर इमारत बांधकाम प्रकल्पांचे प्रारूप नकाशे तयार करणे.	वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ, पथक प्रमुख.	३० दिवस.
२.	उपभोक्ता विभागाकडून प्रारूप आराखड्यांना मंजूरी प्राप्त झाल्यावर प्रशासकीय मान्यतेकरिता रेखांकित आराखडे/वास्तुमांडणी आराखडे तयार करणे.	वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ, पथक प्रमुख.	१५ दिवस.
३.	छाननी समिती प्रस्ताव तयार करणे व त्यास मंजूरी छाननी समितीची मंजूरी घेणे.	संबंधित उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ.	४५ दिवस.
४.	प्रशासकीय मान्यतेनंतर प्रस्तावाचे कार्यकारी आराखडे तयार करणे.	वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ.	३० दिवस.
५.	प्रस्तावास अर्थसंकल्पिय तरतूद प्राप्त झाल्यावर इमारती प्रस्तावांना महानगरपालिका, नगरपालिका तसेच तत्सम इतर प्राधिकरणे इत्यादींची मान्यता घेणे. व सविस्तर आराखडे तयार करणे.	वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ.	४५ दिवस.
६.	शासनाने भाडेपटयाने दिलेल्या जमिनीवरील इमारती प्रस्तावाची छाननी करून मंजूरी देणे.	मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.	४५ दिवस.
७.	शासकीय जमिनीवरील पुतळे व अर्ध पुतळे यांच्या आकारमानानुसार आणि तो उभारण्यासाठी निवडलेल्या जागेच्या प्रमाणानुसार चबुतऱ्यांचे आकार व स्वरूप या बाबतच्या प्रस्तावांची छाननी करून त्यास मंजूरी देणे.	मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई. संबंधित प्रादेशिक उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ.	४५ दिवस.

टिप्पणी : १) वर नमूद केलेला कार्यपूर्तीचा कालावधी प्रत्यक्षात या कार्यालयास सर्व प्रकारचे प्रस्ताव परिपूर्णपणे संबंधितांकडून प्राप्त झाल्यावरच लागू होईल.
२) कार्यपूर्तीच्या कालावधीची विभागणी पदनिहाय पुढील प्रमाणे राहिल.

अ) ४५ दिवसांच्या कालावधीकरिता.

- वास्तुशास्त्रज्ञ = पहिले १५ दिवस.
- वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ = पहिले ७ दिवस.
- उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ = पुढील ८ दिवस.
- मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ = अंतिम १५ दिवस.

ब) ३० दिवसांच्या कालावधीकरिता.

- वास्तुशास्त्रज्ञ = पहिले १० दिवस.
- वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ = पुढील ५ दिवस.
- उपमुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ = पुढील ५ दिवस.
- मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ = अंतिम १० दिवस.

क) नैसर्गिक आपत्ती कायदा व सुव्यवस्थेचा प्रश्न इत्यादी बाबी उदभवल्यास या वेळा पत्रकातील कार्यपूर्तीच्या कालावधीत वाढ होऊ शकेल.

परिशिष्ट ' '

पदनाम : मु य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र राज्य (व र्ग १)

तव्ये व जबाबदा-या :

- १) इमारतीच्या प्र ल्पांविषयी सर्वसाधार ा स्वरुपाचे प्रश्न सर्व वास्तुशास्त्रीय प्रि या, जा ांची निवड इत्यादीबाबत जेव्हा सल्ला दे यास सां ा यात येईल तेव्हा शासनाला तसेच सर्व स्थानि अधि ा-यांना सल्ला दे े.
- २) शासनाने ज्या इमारती बांधावयाचे ठरविले असेल अशा इमारतीचे न ाशे प्रस्ताव तयार र े. इमारती प्रस्तावांना महान रपालि ा , न रपालि ा तसेच तत्सम स्थानि इतर प्राधि र े इत्यादींची मान्यता घे े. प्रशास िय पत्रव्यवहार र े.
- ३) शासनाने भाडेपट्ट्याने दिलेल्या जमिनीवरील इमारती प्रस्तावांची छाननी र े, विनिर्दिष्ट तपशील इत्यादींना मंजुरी दे याचे प्राधि रही दे यात आलेले आहे. तसेच शासनाने ज्या इमारती बांधावयाच्या ठरविल्या असतील अशा इमारतीचे न ाशे व न र योजना तज्ञ म्ह ाून त्यांच्या डे सल्ला घे या रिता पाठवि या येतील अशा न ाशांची तांत्रि दृष्ट्या छाननी र े. तसेच त्यास विशेष रुन ाग्रामि ाृह निर्मा ाची व सामूहि इमारतींची नमुना अधि ल्पना चित्रेही तयार रावी ला ातात.
- ४) बांध ामाच्या आरे ानाची व विनिर्दिष्ट तपशीलाची यो य प्र ारे अर्थ उ ल व्हावी आि ा बांध ामाच्या वस्तुबाबत अचू ात व्यक्त े ले जावे यासाठी मु य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र शासन यांच्या अधिपत्या ालील पु े, ना ापूर व औरं ाबाद येथील उपमु य वास्तुशास्त्रज्ञांच्या विभा िय ार्यालयांच्या ाम ाजावर प्रशास िय नियंत्र ा ठेवून ५००० चौ. मी. वरील ेत्रफळांच्या इमारतीचे प्रस्ताव तयार र े. तसेच २ ेटी रुपये वरील अंदाजित ि मतींच्या वास्तुमांड ि आरा ाडयांवर छाननी रुन त्यास मान्यता दे े.
- ५) ए ाच प्र ारच्या इमारतीसाठी नमुना न ाशे तयार र े परंतु त्यामुळे ये ारा तोचतोप ा व सार ेप ा टाळ या रिता प्रत्ये प्र ारासाठी ४ / ५ वे ावे ाळ्या प्र ारचे टाईप प्लॅन रुन प्रत्ये ठि ा ि इमारतीच्या एलिव्हेशनमध्ये वैविधता आ ा े.
- ६) इमारतीच्या अंत ित सजावटीबाबत मा िदर्शन र े, सल्ला दे े आि ा आरा ाडे तयार र े.
- ७) महत्वाच्या इमारतींच्या प्रारुप निविदांची निविदापूर्व तपास ि र े.
- ८) इमारतीमध्ये े ात्या प्र ारची विद्युत उप र े, वातानुु लीत यंत्र ा, ध्वनी नियंत्र ा यंत्र ा बसवावयाची त्याबाबत मा िदर्शन र े.
- ९) शासनाने ाठीत े लेल्या निरनिराळ्या समित्या, मंडळे, संस्था इत्यादींवर शासनाचे प्रतिनिधी म्ह ाून ाम र े.
- १०) पुतळे व अर्धपुतळे यांच्या आ ारमानानुसार आि ा तो उभार यासाठी निवडलेल्या जा ेच्या प्रमा ानुसार चबुत-याचे आ ारमान, स्वरुप ाय असावे या बाबतच्या प्रस्तावाची छाननी रुन त्यास मंजुरी दे े.
- ११) परिसर वि ास योजनेबाबत वने व उपवने विभा ास सल्ला दे े.
- १२) पूल, रस्ते इत्यादींसाठी सौदर्यी र ाबाबत सल्ला दे े.
- १३) बांध ाम प्र ातीपथावर असताना बांध ामाच्या विविध पातळयांवर ामाची पहा ि रुन मा िदर्शन र े.
- १४) इमारती पूर् ा झाल्यावर ती संबंधीत ात्याच्या ताब्यात दे यापूर्वी बांध ाम वास्तुशास्त्रीय दृष्ट्या समाधान ार झाल्याबाबत प्रमा ापत्र दे े.

पदनाम : उपमु य वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग १)

तंत्रव्ये व जबाबदा-या :

- १) मु य वास्तुशास्त्रज्ञ, महाराष्ट्र शासन यांच्या अधिपत्या ालील प्रादेशि ार्यालयाचे प्रमु ा या नात्याने ाम ाज पहा ाे. प्रादेशि विभा ाअंत ातच्या ५००० चौ.मी. पर्यंतच्या ाेत्रफळाच्या इमारतींचे व ५ ाेटी रुपयापर्यंतच्या अंदाजित ार्चाच्या बृहत आरा ाडयांचे सं ल्पन ारे, प्र ल्पाविषयीच्या सर्वसाधार ा स्वरुपांचे प्रश्न सर्व वास्तुशास्त्रीय प्र ािया, जा ाांची निवड इत्यादींबाबत ार्यवाही ारे व जेव्हा आवश्यक ाता असेल तेव्हा शासनास सल्ला दे ाे.
- २) प्रशास ाीय तसेच वास्तुशास्त्रीय ामाच्या दृष्टीने बैठ ा आयोजित ारे/ बैठ ाींना उपस्थित रहा ाे, पत्रव्यवहार ारे.
- ३) शासनाने भाडेपट्टयाने दिलेल्या जमिनीवरील ५००० चौ.मि. मर्यादेतील इमारती प्रस्तावांची छाननी ारे, विनिर्दिष्ट तपशील इत्यादींना मंजुरी दे ाे.
- ४) नमुना न ाशांवर आधारित इमारतींमध्ये ये ाारा तोचतोप ा व सार ाेप ा टाळ यासाठी स्थानि वास्तुशास्त्राशी व परिसराशी नि ाडीत ालिक्वेशन तयार ारे.
- ५) इमारतींच्या अंत ात सजावटीबाबत मा ार्शन ारे, सल्ला दे ाे ार् ा आरा ाडे तयार ारे.
- ६) महत्वाच्या इमारतींच्या प्रारुप निविदांची निविदापूर्व तपास ाी ारे.
- ७) इमारतींमध्ये ाेत्या प्र ारची विद्युत उप ारे, वातानु लीत यंत्र ा ध्वनी नियंत्र ा यंत्र ा बसवावयाची त्याबाबत मा ार्शन ारे.
- ८) शासनाने ाठीत ाेलेल्या निरनिराळ्या समित्या, मंडळे, इत्यादींवर शासनाचे तसेच मु य वास्तुशास्त्रज्ञ यांचे वतीने प्रतिनिधी म्ह ाून तसेच स्वतंत्ररित्या ाम ाज ारे.
- ९) पुतळे व अर्धपुतळे यांच्या आ ारमानानुसार चबुत-यांच्या प्रस्तावाची छाननी ारुन त्यास मंजुरी दे ाे.
- १०) बांध ाम प्र ातीपथावर असताना बांध ामाच्या विविध पातळयांवर पहा ाी ारुन मा ार्शन ारे.
- ११) अधिपत्या ालील वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ / वास्तुशास्त्रज्ञ / निष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ / सहाय्य निष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ व आस्थापना शा ा या तांत्रि , अतांत्रि अधि ारी / र्मचा-यांवर प्रशास ाीय नियंत्र ा ठेवून ाम ाज पहा ाे व पत्रव्यवहार ारे.
- १२) अधिपत्या ालील सर्व वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ (पथ प्रमु ा) यांना महत्वाच्या इमारतींच्या सं ल्पनेबाबतचा मूळ ढाचा तयार ारुन दे ाे व त्यांना दिलेल्या सुचनांनुसार त्यांनी सादर ाेलेल्या इमारत बांध ाम विषय ाम ाजाची तपास ाी ारुन त्यास अंतिम स्वरुप / मंजुरी दे ाे व त्यानुसार पुढील ार्यवाही ारे.
- १३) इमारती पूर् ा झाल्यावर ती संबंधीत ात्याच्या ताब्यात दे यापूर्वी बांध ाम वास्तुशास्त्रीय दृष्टया समाधान ार झाल्याबाबत प्रमा ापत्र दे ाे.

पदनाम : वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग १)

तंत्रव्ये व जबाबदा-या :

- १) उपमु य वास्तुशास्त्रज्ञ यांच्या अधिपत्या गालील प्रादेशि विभागांत तित जिल्हेनिहाय ाम ाजाच्या सोयीच्या दृष्टीने निर्मा ा लेल्या वास्तुशास्त्रीय ढाच्यानुसार पथ ाचे प्रमु ा या नात्याने ाम ाज पहा ाे.
- २) उपमु य वास्तुशास्त्रज्ञ यांना त्यांची तंत्रव्ये व जबाबदा-या सुलभरित्या पार पाड ाे शक्य ढ्वावे या दृष्टीने त्यांच्या मा ढिर्शनानुसार ार्यालयीन वास्तुशास्त्रीय ाम ाज पहा ाे, इमारती बांध ाम विषय प्रारुप प्रस्ताव तयार र ाे, बैठ ाीना उपस्थित रहा ाे, इमारत बांध ामांची / जा ाांची स्वतंत्ररित्या पहा ाी र ाे, बैठ ाीना उपस्थित रहा ाे व पहा ाी अहवाल वरिष्ठास सादर रून त्यानुसार पुढील ार्यवाही र ाे, पत्र व्यवहाराचे मसुदे तयार रून ते वरिष्ठास सादर र ाे.
- ३) वास्तुशास्त्रीय पथ प्रमु ा या नात्याने हाता गालील वास्तुशास्त्रज्ञ / निष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ यांना मा ढिर्शन रून त्यांचेवर नियंत्र ा ठेव ाे व वास्तुशास्त्रीय आरा ाडे / प्रस्ताव इ. ाम ाज तयार रून घे ाे.
- ४) मु य वास्तुशास्त्रज्ञ / उप मु य वास्तुशास्त्रज्ञ यांनी महत्वाच्या इमारती प्रस्तावांबाबत दिलेल्या मूळ सं ल्पनेनुसार च्या प्रस्ताव तयार रून त्यानुसार सविस्तर आरा ाडे हाता गालील तांत्रि अधि ारी / र्मचारी यांचे ढुन रून घे ाे.
- ५) ार्य ाेत्रा अंत तित ये ाा-या नविन इमारतींना छाननी समितीची मान्यता घे याच्या दृष्टीने प्रस्ताव तयार र ाे.

पदनाम : वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग १)

तंत्रव्ये व जबाबदा-या :

- १) वरिष्ठ अधि ा-याने दिलेल्या सुचनेनुसार इमारत बांध ाम प्र ल्यांचे प्रारुप न ाशे / ार्य ारी आरा ाडे / सविस्तर आरा ाडे तयार र ाे. बांध ाम विनिर्देश तयार र ाे.
- २) इमारत बांध ाम आरा ाडे स्थानि न ार पालि ा / तत्सम प्राधि र ाे यांचे ढुन मंजूर रून घे याच्या दृष्टीने नाहर त प्रमा ापत्रे प्रस्ताव तयार र ाे व ते मिळ या रिता पाठपुरावा र ाे.
- ३) वास्तुशास्त्रीय मंजूर आरा ाड्यांनुसार इमारत पूर् ा झाल्याचा ढा ाला दे याच्या दृष्टीने इमारतीची सर्वा ाने पहा ाी रून त्याबाबतचा अहवाल वरिष्ठास सादर र ाे.
- ४) उपमु य वास्तुशास्त्रज्ञ / वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ यांनी सोपविलेली ामे व जबाबदा-या पार पाड ाे.

पदनाम : निष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग २)

तंत्रव्ये व जबाबदा-या :

- १) वरिष्ठ अधि ा-याने दिलेल्या सुचनेनुसार बांध ाम प्र ल्यांचे प्रारुप न ाशे / ार्य ारी न ाशे / सविस्तर न ाशे तयार र ाे / स्थानि प्राधि र ाे / महापालि ा यांच्या मान्यतेसाठी वि ास नियमन नियमावलीनुसार आरा ाडे / प्रस्ताव तयार र ाे.
- २) वरिष्ठ अधि ा-यांच्या सुचनेनुसार बांध ाम प्र ल्यांचे विनिर्देश तयार र ाे तसेच वरिष्ठांनी दिलेल्या अतिरिक्त जबाबदा-या पार पाड ाे.
- ३) उपमु य वास्तुशास्त्रज्ञ / वरिष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ / वास्तुशास्त्रज्ञ यांनी सोपविलेली ामे व जबाबदारी पार पाड ाे.

पदनाम : सहाय्य निष्ठ वास्तुशास्त्रज्ञ (वर्ग ३)

तत्वे व जबाबदा-या :

- १) वरिष्ठांनी दिलेल्या सुचनेनुसार बांधकाम प्रकल्पांचे प्रारूप नक्शे / तयारी नक्शे / सविस्तर नक्शे तयार करणे. प्राथमिकरीत्या / महापालिका यांच्या मान्यतेसाठी विविध नियमानुसार अनुषंगीत आराखडे तयार करणे.
- २) शासनाच्या महत्वाच्या जुन्या इमारतींचे मूळ आराखडे जतन करून घ्याच्या दृष्टीने त्यांचे पूर्ण आरेखन करणे.
- ३) वरिष्ठांनी सोपविलेली कामे जबाबदारीने पार पाडणे.
- ४) अस्तित्वातील इमारतींचे / भूखंडांचे त्रैतीय अधिकाऱ्यांना दुन प्राप्त झालेल्या मोजमापांच्या आधारे प्रमाणाबद्ध आराखडे तयार करणे.

जा. .मुवाशा/

मु य वास्तुशास्त्रज्ञ,महाराष्ट्र राज्य,
सार्वजनिक बांधाम विभा I,
२५,मझबान पथ,फोर्ट, मुंबई. ४०० ००१
ई-मेल : charc@mahapwd.com
दूरध्वनी . २२०७८४३७
दिनां .

प्रति,
श्री.महेश वस र,
ITCC, पुणे
सागर प्लाझा हॉटेल समोर,
कार्यकारी अभियंता, संल्पचित्र,
कार्यालयाशेजारी,
पुणे

विषय- मु य वास्तुशास्त्रज्ञ, कार्यालय, सा.बां.विभा I, यांची “नागरी नाची सनद”
आवृत्त करून देण्याबाबतची सूचना
(web-site) www.mahapwd.com वर उपलब्ध आहे.

मु य वास्तुशास्त्रज्ञ कार्यालय, सा.बां.विभा I, या कार्यालयाची नागरी नाची सनद छ तयार र यात आली असून त्याची ए प्रत आपास संेत स्थळावर प्रसिध्द र याच्या कार्यवाहीस्तव सोबत पाठवि यात येत आहे. तरी सदर नागरी नाची सनद छ संेत स्थळावर नागरिक विभागात (Citizen section) प्रसिध्द र याची अनुषंगी कार्यवाही यथाशीघ्र र यात यावी, ही विनंती.

सहपत्र-वरील प्रमाणे ए प्रत.

(बि.मु.सं १)
मु य वास्तुशास्त्रज्ञ,
महाराष्ट्र राज्य,मुंबई.

प्रत- मा.सचिव, (बांधामे / रस्ते) सार्वजनिक बांधाम विभा I, मंत्रालय, मुंबई-३२ यांना सहपत्रासह माहितीस्तव सविनय सादर.
प्रत- बृहत् नस्ती रिता.